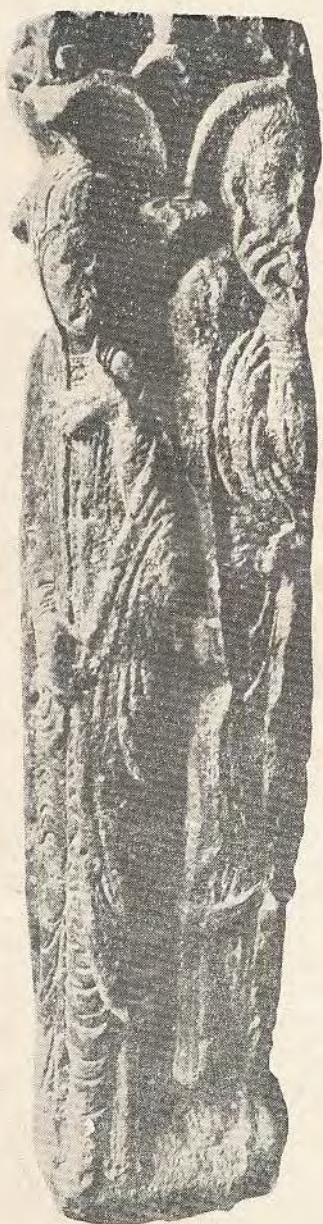

LITERATURA · ARTS · INFORMACIÓ

E. Palau

PONT
BLAU

Nº 39

G E N E R 1 9 5 6

S U M A R I

	Pàgs.
<i>Pilastra de la catedral de Solsona</i>	Portada
<i>Editorial</i>	1
<i>Pauli Massip, narrador, moralista i autor dramàtic</i> , per RAFAEL TÀSIS	2
<i>La política naval catalana</i> , per I. BO I SINGLA	5
<i>Pita, l'isard de Bohí</i> , per J. B. CLARET	6
<i>Dos poemes</i> , per JOSEP M. MIQUEL I VERGÉS	10
<i>El cinquantenari de "La Nacionalitat Catalana"</i> , per ANTONI PEYRÍ	11
<i>Una immersió al Cap de Creus</i> , per ANTONI RIBERA	12
<i>Thomas Mann i la cultura alemanya d'interguerra</i> , per CÈSAR PI-SUNYER	15
<i>Existencialisme i crisi humana</i> , per CLAUDI ESTEVA FABREGAT	18
INFORMACIÓ I COMENTARIS	
<i>Noves versions de l'anglès</i> , per JOAN FUSTER	24
<i>Sobre premis, encara</i> , per BLANQUERNA	26
<i>La història sobre la llegenda</i> , per FRANCESC FARRERAS DURAN	28
<i>Recensions</i> , per R. T., J. S. V. i J. F.	30
<i>El doctor Trueta ve a Mèxic</i>	40
<i>II Concurs de Fotografies dels Països de Llengua Ca- talana</i>	40
<i>Noticiari</i>	42

Subscripció: Mèxic, un any 30.00 pesos mex.
Fora de Mèxic 3.00 Dls.
Aquest número (44 pàgines) 3.50 pesos mex.

INFORMACIÓ I COMENTARIS

NOVES VERSIONS DE L'ANGLÈS

L'Editorial Alpha, de Barcelona, ha afegit, en els darrers anys, al seu ampli i segur repertori de publicacions, una sèrie d'obres que, per llur significació històrica i literària, constitueixen ja, i constituïràn definitivament d'una manera absoluta, el conjunt més complet i selecte de literatura universal incorporat a la nostra llengua. *Clàssics de tots els temps* és una col·lecció que respon, en efecte, a l'ambició del seu títol, i els volums fins ara editats, tant en l'aspecte material com per la qualitat dels traductors, són, sense discussió possible, peces excepcionals de la bibliografia catalana de la postguerra. Basta recordar que hi ha Josep Mª de Sagarra traduint la *Comèdia* del Dante, Riba amb la seua segona versió de l'*Odissea*, i Josep Mª Boix anostrant *El Paradís perdut* de Milton, i que s'anuncia l'aparició de les *Converses de Goethe amb Eckermann*, de la *Cançó de Roland* i de l'*Eneïda*, a cura, respectivament, de Jaume Bofill i Ferro, Joan Bta. Solervicens i Miquel Dolç. (Llàstima, dit siga de passada, que Alpha no haja aprofitat, o no haja gosat aprofitar, el centenari de Rabelais, per donar-nos-en l'edició que ens cal.) Aquesta mera referència de noms diu ben clarament, per ella mateixa, el millor elogi de *Clàssics de tots els temps*. En una etapa en què les lletres catalanes pateixen d'una inquietant manca de traduccions noves, l'aportació d'Alpha és encara més d'agrair, i més d'estimar, pel que suposa en si i pel que té d'entroncament amb la tradició suprema del món occidental.

Ara, *Clàssics de tots els temps* acaba d'enriquir-se amb un llibre de Marià Manent: *Poesia anglesa i nord-americana*. Es tracta d'una densa antologia que abraça la producció lírica en llengua anglesa, des de les cançons i balades medievals

fins a William Butler Yeats. I ningú com Marià Manent no podia realitzar aquesta doble i subtil tasca de triar i traduir, en el cas de la poesia anglosaxona: ell n'és un dels més experts coneixedors, i una part admirable de la seua activitat literària l'ha esmerçada a fer-nos-la conèixer. No és gaire freqüent que un escriptor pugui presentar la seua labor de traductor amb l'orgull i la categoria d'una obra original: Manent, que ja tenia el crèdit impressionant de *Versions de l'anglès*, publicades l'any 38, ens dona avui aquest altre llibre, major de proporcions, com una culminació exemplar del seu art. El lector de *Poesia anglesa i nord-americana* té al seu abast un esplèndid panorama literari — uns setanta poetes, uns dos-cents poemes —, servit per unes precises notes d'introducció i de comentari, i es troba en situació d'entrar en intimitat amb la lírica de dos grans pobles, amb l'expressió vivent de tota una raça, que posseeix figures essencials — Shakespeare, Donne, Milton, Blake, Wordsworth, Coleridge, Shelley, Keats, Whitman — de la poesia universal.

A tot traductor se li demana que siga *fidel*, i per això es veu sotmès a l'amenaça constant d'una acusació implacable: *traduttore, traditore*... Aquesta exigència, però, entropessa, en qualsevol cas, amb un fet insoluble: els idiomes, ni tan sols els més afins en origen i en estructura, mai no ofereixen equivalències exactes, mútues, entre llurs formes expressives. No existeixen aquestes equivalències, sobretot, quan el llenguatge és usat, com en el fenomen poètic, en funció d'un món de vivències marginal a l'àrea de les relacions pragmàtiques. Si ha pogut dir-se que no hi ha sinònims dins una mateixa llengua, majorment podrà afirmar-se això de dues llengües distintes.

Marià Manent, en una breu però sucosa pàgina liminar del seu llibre, ens recorda aquestes facetes de la dificultat inherent a l'ofici del traductor. Perquè, a més de la interpretació «del pensament reflectit en una imatge o en una frase el·líptica», hi ha el problema d'aquella irreductibilitat lingüística, en aparença secundari, i del qual depèn, en definitiva, tot el treball ulterior.

Manent subratlla «la tendència dels idiomes germànics a la fusió de conceptes en els *mots complexos*», la qual cosa els permet una eficàcia significativa i una assumpció de connexions extraordinàriament important per a la poesia. Aquests *mots complexos*, aquestes paraules ambigües i polivalents, repugnen al geni de les llengües romàniques: en traduir-los-hi, per tant, llur valor originari es debilita, perd en suggestió, es concreta més amb l'inevitable concurs dels articles i de les preposicions. I per si això no fos prou, encara hauríem de considerar alguns altres aspectes de la vida de les llengües, que solen passar-nos desapercebuts en la mesura que són mecanismes de la nostra pròpia vida, viscuts sense consciència explícita. Pensem, per exemple, que hi ha mots — en poesia, particularment — que excedeixen les definicions dels diccionaris, i es rodegen d'un halo de resonàncies només assequibles dins un ordre concret de coincidències intel·lectuals i emotives. No ja cada poble, sinó cada època en un mateix poble, imprimeix al seu lèxic un matís peculiar. Això és un factor de pes en la creació poètica. Com ho és, també, i de molta força, la música de les pròpies paraules, «les qualitats sensibles dels mots», que no seran mai idèntiques en llengües diferents. Aquestes «qualitats sensibles», indica Manent, són «un element tan important com el mateix sentit en l'estructura poètica» puix que, en suma, també és *sentit*, «essencialitat profunda del vers i del poema».

Tots aquests obstacles han d'ésser vençuts pel traductor, si de veres vol aconseguir aquella *fidelitat* bàsica. Sempre hi romandrà un residu, impossible de traslladar d'una llengua a una altra, en la poesia. Per això, Manent, tot i reconèixer que el traductor es troba de vegades amb la sorprenent gràcia de paral·lelismes precisos entre el vers original i la seua versió, proclama que «només l'aproximació és possible». Contra la superficial *fidelitat* de la traducció vanament anomenada literal, ell opta per una *fidelitat* més profunda. Traduir mot a mot, «una simple versió lineal en prosa», hauria estat tant com despullar-la de les seues virtuts més saboroses. Aproximar-se a l'original haurà d'ésser aproximar-se a *tot* l'original i no solament al seu significat estricte. La música de les paraules, la glòria rítmica del vers, els encanteris diversos que es confabulen en l'art de cada poeta han d'ésser reproduïts en una versió que vol assolir la màxima fidelitat. De no fer-se així, el traductor hauria traït. La traducció, en conseqüència, serà una veritable *re-creació* de l'original.

Poesia anglesa i nord-americana s'ajusta a aquest concepte bàsic de la traducció de poesia.

MONOGRAFIES BAGES

Acaba d'aparèixer:

VICENÇ RIERA LLORCA

CATALUNYA EN LA CORONA D'ARAGÓ

amb el següent índex:

La Història sobre la llegenda: introducció per F. Farreras Duran; Terra i antecedents; Catalunya i Aragó; Expansió; Potència mediterrània; La dinastia castellana.

64 pàgines. \$ 6.00

Publicats anteriorment:

Nº 1. E. PRAT DE LA RIBA-P. MUNTANYOLA
COMPENDI DE LA DOCTRINA CATALANISTA

Presentació de F. Farreras Duran. Prefaci i notes d'A. Tona Nadalmai.

1953, 62 pàgines. \$ 5.00

Nº 2. JOAN FUSTER

LA POESIA CATALANA FINS A LA RENAIXENÇA

Presentació per F. Farreras Duran.

1954, 51 pàgines. \$ 4.50

Altres títols en preparació.

*

EDITORIAL XALOC

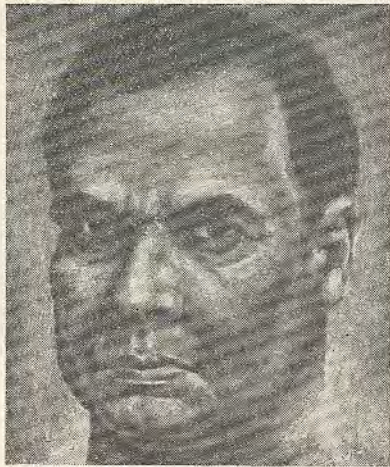
J. PINEDA FARGAS

HIMNES I SALMS A CATALUNYA

Pròleg d'Agustí Bartra

«Tant de bo que el seu fervor arribi al cor de tots els catalans que els llegeixin». — *Manuel Alcàntara Gusart.*

Ramon Fabregat * "Difusora del Llibre"
 Uruguay 52-10. Ap. 10319. México, D. F.

Biografies Gandesa

acaba de publicar:

La dramática vida de **RUBÉN DARÍO**

per EDELBERTO TORRES

La vida d'un poeta de tanta significació guanya interès per ella mateixa, i s'augmenta perquè fou una vida dolorosa en paralelisme fatal amb la seva glòria. L'autor ofereix la realitat vital de l'home amb tot allò diví que n'emergeix.

354 pàgines.

I la trilogia biogràfica:

HIDALGO, MORELOS, GUERRERO

pel Prof. JOSE MANCISIDOR

L'autor d'aquest llibre ens ofereix la biografia dels tres grans herois de l'Independència de Mèxic.

360 pàgines.

Ambdós llibres porten nombroses il·lustracions, i coberta a color de Juan Madrid.

Preu de l'exemplar de cada obra:

En keratol, daurat en or fi . . . \$ 40 ^m/_a

En rústica \$ 30 ^m/_a

EDITORIAL GRIJALBO, S. A.

Apartado 28568 México 17, D. F.

Teléfono 27-46-57

Manent transporta al català els poemes fonamentals de la lírica de llengua anglesa, subjectant-se a cànon estròfic i a la servitud estimulante de la rima, o si més no a una forma mètrica, quan així calia per raó dels versos regulars de l'original. I Manent hi reïx. El desig de donar versions rimades sol ésser, ben sovint, causa d'horribles fracassos: en realitat, l'aproximació a aconseguir és una aproximació de poesies, i no de simples mots ni d'artificis retòrics. La traducció més fidel d'una poesia serà una traducció poètica, però aquesta només sabrà fer-la un poeta. L'aproximació de poesies únicament serà factible i dada a un poeta: o el traductor té aqueix do de la paraula poètica en el seu idioma, i amb ell referà la màgia originària del poema traduït, o els seus resultats mancaran de consistència. Si Marià Manent obté una perfecció tan fluida i tan natural en les seues traduccions és perquè ell també és poeta, gran poeta, un dels nostres millors. Gràcies a ell, els poetes anglesos i nord-americans — «clàssics de tots els temps» — parlen en català i s'acoten a la nostra sensibilitat amb tota la força i tota la bellesa que poden conservar fora de llur idioma. Rarament, per altra banda, els poetes de cap país tenen la sort de trobar un traductor que els aclimate en un món verbal distint, d'una manera — com és la de Manent — que només podem qualificar de meravellosa. —
JOAN FUSTER

SOBRE PREMIS, ENCARA

El dia dels reis, a la nit, noucentes persones van sopar — malament, suposo; jo no hi era — a l'Hotel Orient, tot escoltant amb l'ai al cor les incidències de la votació de set distingits jurats permanents de l'«Eugenio Nadal», que havien de donar quinze mil duros a la millor novel·la en castellà presentada a llur judici. Aquestes noucentes persones, de passada, devien representar ben bé un escreix de deu duros per barba, diguem per mentó, per als organitzadors, i contribuir a eixugar bona part del cost del premi. La resta dels quinze mil bé la representen de sobres els drets de la primera edició del llibre. Heus ací una curiosa i satisfactòria *combinazione* que no s'ha acudit encara als deu votants del Premi Goncourt. Val a dir, també, que les noucentes persones presents eren la crema de la societat barcelonina, la nata i flor de la gent que vol sortir retratada a l'*Hola* i, en aquest cas, suprem honor, al *Destino*. Un amic meu, de mena ingènua, es meravella del poder d'aglutinació que tenen allò que ell en diu, metafòricament, els tifes. Sí, tots hi eren. També devien ésser-hi tots els novel·listes en l'idioma oficial. Els *invernáculos*, gosaria dir, perquè els *vernáculos*, que hi són exclosos per la llengua, s'abstenen en massa de fer el menor esforç d'adaptació a l'idioma gloriós de Don Ignacio Agustí.